

Silvia Senz: «És molt greu la submissió de les institucions catalanes a la RAE»

Creu que les institucions catalanes no protesten per les esmenes en definicions polítiques i jurídiques de la RAE per no ferir sensibilitats entre els votants castellanoparlants

Silvia Senz, editora, hispanista i especialista en planificació lingüística i normativitat.

Silvia Senz (Barcelona 1965) és editora, hispanista i especialista en planificació lingüística i normativitat. És autora, amb Montserrat Alberte, d'un estudi sobre el contingut de les esmenes de caràcter polític i jurídic que ha introduït la RAE al diccionari oficial de l'acadèmia, i sobre la ideologia i el posicionament polític que reflecteixen, per tal de determinar l'impacte que poden tenir en el procés català. Es publicarà a la *Revista de Llengua i Dret* quan es faci pública la nova edició del DRAE l'octubre de 2014 i esdevinguin oficials tots els canvis. Les dues expertes van dirigir l'obra *El dardo en la Academia* (Melusina, 2011), signada també per catorze experts més. Divendres passat va participar a la taula rodona *La terminologia instrumentalitzada, quan els termes no són neutres ni innocents*, organitzada per la Societat Catalana de Terminologia de l'IEC.

-Les modificacions que prepara el diccionari de la Real Academia Española de la lengua, que inclouen una revisió de termes com 'referéndum', 'autogobierno' 'soberanía' o 'estado de guerra', fins a quin punt poden incidir en el l'àmbit polític i jurídic del procés català?

-Absolutament. Les esmenes són brutals (<http://www.naciodigital.cat/noticia/68652/rae/combate/catalanisme/des/pagines/diccionari>), de molta duresa i orientades políticament. Si finalment apareixen a la nova edició del diccionari de la RAE, cosa que podrem comprovar l'octubre de 2014, aleshores aquests termes tindran capacitat per influir en el decurs legal del procés català, perquè els tribunals de justícia poden emparar-se en aquest diccionari quan s'aplica els criteris d'interpretació literal per tal de dirimir el sentit propi de les paraules que componen les normes jurídiques, les fonts jurídiques i els principis generals del dret. Però a més a més, el director de la RAE és membre del Consell d'Estat, òrgan suprem consultiu del Govern espanyol, i la RAE té funcions assessores al ministeri de la Presidència i a la Secretaria d'Estat de Justícia en qüestions de qualitat tècnica i lingüística de les normes que elabora el poder legislatiu.

-Qui pressiona els membres de la RAE per fer canvis conceptuals és el govern espanyol de torn?

-És més subtil. Des que Felip V va acollir-la sota la seva protecció i li va conferir el rang de reial el 3 d'octubre de 1714, ha estat un instrument en el procés d'unificació i homogeneïtzació endegat pel borbó, al servei del projecte nacionalitzador espanyol, i alhora defensora i garant de la unitat de l'element essencial de la nació espanyola i la pannació hispànica: la llengua castellana. Al llarg de la

---

seva història, sempre que la RAE o membres de número han mantingut discrepàncies amb el poder polític de torn, han patit persecucions, depuracions o represàlies. Quan hi han estat a bé, n'han rebut la protecció, i la institució i els seus membres se n'han beneficiat.

-Parlem de finançament i de favors polítics, doncs.

-És una relació simbiòtica que tant el poder polític i econòmic com els acadèmics volen mantenir.

-Avui el poder empresarial i financer té una presència potent a la RAE. Quan és que aquesta simbiosi es fa intensa?

-El poder econòmic va entrar a la RAE l'any 1993, quan es va crear la Fundación Pro Real Academia. Els principals benefactors són la majoria de les empreses de l'IBEX-35, les quals en un moment determinat van necessitar legitimar la seva presència a l'Amèrica Llatina reactivant la idea de la unitat panhispànica simbolitzada en el vincle lingüístic i representada pel seu garant, la RAE. Que l'acadèmia es comencés a obrir a un canvi normatiu per acollir en certa mesura les variants americanes s'explica com a part de l'estratègia diplomàtica del procés de transnacionalització de totes aquestes empreses. És prou clarificador el fet que el president honorari de la Fundación Pro RAE és el rei d'Espanya i el president oficial, el governador del Banc d'Espanya. A banda de les quantitats ingents de diners que arriben a la RAE d'aquestes empreses de l'IBEX-35, també es finança amb l'erari públic i les vendes de productes. De fet, els catalans també contribuïm a mantenir la Real Academia Española per una doble via: els pressupostos de l'Estat i els 30.000 euros que hi donem a través de la Fundación Pro RAE.

-Estem subvencionant aquestes esmenes contra el procés...

-Exactament.

-En qualsevol cas, els acadèmics de la RAE també tenen ideologia, no deu ser només una qüestió de finançament i supervivència.

-El nacionalisme espanyol, que traspua en tot allò que fan, és la ideologia de la RAE.

-Quines altres modificacions de significat de caràcter polític s'han fet en els darrers anys?

-Per exemple, arran de l'arribada del PSOE al govern, el 1984 la RAE va canviar oportunament la definició de 'socialismo'. El diccionari revisat el 1970 deia: 'Sistema de organización social y económica que supone derivados de la colectividad los derechos individuales y le atribuye al Estado la absoluta potestad de ordenar las condiciones de la vida civil, económica y política, extremando la preponderancia del interés colectivo sobre el particular?'. El 1984 es va canviar per: 'Sistema de organización social y económica basado en la propiedad y administración colectiva o estatal de los medios de producción y en la regulación por el estado de las actividades económicas y sociales y la distribución de los bienes?.'

Sempre que hi ha hagut un nou poder, els acadèmics s'hi han acomodats. En l'aspecte nacional,

socialistes i populars no són tan diferents. Per això també s'han fet esmenes relacionades amb la noció de pàtria, nació i nacionalisme que dibuixen la idea d'Espanya i de la Hispanitat que té el poder.

-El DRAE és un diccionari ideològic?

-És un diccionari dels estaments depoder, dels grups socials, polítics i fins i tot econòmics hegemònics en cada moment.

-El diccionari de la RAE és també el diccionari de la vintena d'acadèmies d'Amèrica i la de les Filipines. Aquests canvis conceptuals que poden tenir efectes jurídics, com encaixen en d'altres països?

-Se suposa que totes aquestes esmenes de la darrera tongada haurien d'estar aprovades per totes les acadèmies associades d'Amèrica Llatina i Filipines, però cap ni una no ho ha estat, és més, moltes d'elles són contràries a la legislació de països amb acadèmia de la llengua espanyola pròpia. Totes les esmenes que tenen tant a veure amb el poder espanyol i els poders econòmics espanyols no tenen res a veure amb les realitats d'altres països. Ens han confirmat que com a mínim les modificacions de caràcter polític no han estat vistes i aprovades per altres acadèmies. Aquest diccionari també està servint els tribunals de justícia d'altres països americans segons estableix el codi civil, i es pot fer servir a Xile, Colòmbia o Mèxic, per exemple, sense que aquests termes que tenen un sentit jurídic tinguin correspondència amb la legislació pròpia!

-És una desconsideració greu. No hi ha hagut protestes?

-Aquestes acadèmies també estan finançades per pressupostos de l'Estat, la pròpia RAE i algunes empreses de la borsa espanyola. De fet, al Diccionario de Americanismos, obra exclusiva de les acadèmies americanes, hi ha uns agraïments ben il·lustratius: ?Son muchas las instituciones y empresas que han ayudado a la asociación de academias a la preparación del Diccionario de Americanismos. En primer lugar, Repsol, mecenas principal, siempre generosa con la labor académica y en este caso, especialmente interesada en enaltecer los valores propios de España al otro lado del Atlántico?. Cap d'aquestes acadèmies es comporta com a sobirana pel que fa a la llengua. Depenen absolutament del finançament espanyol, accepten el que faci falta.

-A Catalunya tampoc no hi ha hagut protestes formals, tot i que els experts ho han denunciat. De fet, a la taula rodona en què vostè va participar la setmana passada, *La terminologia instrumentalitzada, quan els termes no són neutres ni innocents*, organitzada per la Societat Catalana de Terminologia de l'IEC, es va denunciar.

Moltes esmenes van molt més enllà de la llei espanyola, eliminen la sobirania nacional, per exemple! És tan evident que sembla mentida que no s'hagi protestat, i cal fer pressió perquè la gent no s'adona del grau de duresa al qual es pot arribar. I per altra banda, és molt greu la posició de submissió de les institucions catalanes en aquest cas. Diu molt de les actituds polítiques a banda i banda, i francament, no és el moment de mostrar submissió. Tinc la sensació que consideren la RAE com un símbol lingüístic i no volen ferir sensibilitats entre el que anomenen "castellanoparlants", en un moment en què es busca molt el vot de les persones vingudes de la resta d'Espanya que tenen el castellà com a llengua principal d'identitat.

